

НА КОНКУРС АПАВЯДАННЯЎ

Ён званіў, званіў, званіў у квартэру, але дзверы не адчынялі. Не падыходзілі да замка і ключы. Замок быў заменены...

Павел доўга не жаніўся. Жанчыны яго не цікавілі. У яго была адна любоў і захапленне — аўтамабілі. Яшчэ вучнем мог разабраць і сабраць любы рухавік. А калі скончыў інстытут, дык яму роўні не было як спецыялісту па аўтамабілях у невялікім гарадку, дзе ён тады жыў. Хутка сабраў грошай і прыдбаў аднапакаёўку ў Мінску, якую ператварыў у майстэрню. Машыну на пяты паверх не зацягнуеш, і ён заняўся толькі рамонтам аўтаматычных каробак перадач. Заказчыкаў хапала, і пацяклі грошы.

Аднойчы пазнаёміўся з дачкой суседкі. Тая запрасіла на дзень нараджэння. Не заўважыў, як застаўся на ноч, а жанчын у яго раней ніколі не было. Раніцай ашалелы і перапалоханы суседкай, што дачка непаўналетняя, згадзіўся стаць яе мужам. Рамантуючы з ранку да ночы свае аўтаматычныя каробкі, праз шэсць месяцаў нечакана стаў бацькам: нарадзіўся сын. Ад радасці ці з перапуду напіўся, а калі ачуўся і ўспомніў, колькі часу яны знаёмы з жонкай, зноў пайшоў у крэму па гарэлку.

На трэці дзень свайго святкавання Павел апынуўся ў кавярні. Бяздумна сядзеў, паныла гледзячы ў талерку і сёрбаючы нясмачны рыбыны суп. Хацелася кінуць усё і з'ехаць куды вочы глядзяць. У рэшце рэшт рукі ў яго ёсць, галава на месцы, хоць і абдураная. Злосці на цешчу і жонку ў яго не было. Яны думалі пра сябе і рабілі, як лепш для іх. Трэба было толькі змікіць, як жыць далей.

— Здароў, Пашка! — да яго за столік сеў з кубачкам кавы висо-

Аўсё ж прыемна мець справу з прафесіяналам. Некалі ў журы конкурсу была негалоўная ўмова: не друкаваць паўторна аўтараў, якія ўжо ўдзельнічалі ў нашым конкурсе і, да таго ж, былі ў ліку пераможцаў.

Але ўсе ўмовы, пэўна, дзеля таго і існуюць, каб іх парушаць. Тым больш калі бачыш перад сабой штосьці вартае парушэння. Гэта якраз пра Віктара Супрунчука і яго новае апавяданне.

Віктар КАЗЬКО.

чынка гадоў пяці—сямі. Яна адразу кінулася да Захаранкі і пачала скакаць ля яго, нібы шчана:

— Дзядзька прыхеаў, дзядзька прыхеаў. А што ты мне прывёз?..

Кастусь пазнаёміў Паўла з жанчынай. Гэта была яго родная сястра Зоя, а дзядзька — пляменніца. Яны жылі пакуль з ім, таму што пакінула мужа, які ледзь яе не абязвечыў, пастаянна здэкаваўся. А дзе яго жонка? Ён пакуль у разводзе. Шмат работы, увесь час у камандзіроўках. Але хутка, відаць, ажэніцца.

— Не хачу, каб раслі бязбацькавычы, — засмяяўся Кастусь.

Зоя накрыла стол у вялікай гасцёўні пад прыгожай крышталёнай жырандоляй. Павел падумаў, што для яго ніводнага разу такі стол не

яльную пасаду галоўнага кансультанта. Усё супрацоўнікі кампаніі яго баяцца і паважаюць. Як-ніяк, а швагер гаспадар. Па-другое, ён — спецыяліст высокага класа. Гэтага не адымеш. Дый наогул ён ні з кім не сварыцца, спакойны, вытрыманы, прыгожы мужчына — бізнэсмен.

Аднак часам яму хочацца вярнуцца ў сваю маленькую аднапакаёўку на пяты паверх у доме без ліфта. Разбіраць аўтамабільныя каробкі, круціць гайкі. Днямі хадзіць у старых зашмальцаваных джынсах. І ні аб чым не думаць. Толькі ў працэсе работы пазіраць праз акно на высокую бярозу, на якой збіраюцца ў чародкі верабі альбо вароны.

...Перад абедам Кастусь папрасіў яго з'ездзіць з журыстам

Яны выйшлі ад натарыуса стомленыя, галодныя, хоць і задаволеныя. Вольга аказалася журыстам «зубастым», а калі яшчэ Павел акуратна перадаў натарыусу ў канверце сто пяцьдзесят долараў, дык усё пайшло бы па масле — усе праблемы па афармленні аўтамабіляў вырашыліся.

— Так хачу есці, што сіл няма, — выдыхнула Вольга, калі яны перабеглі вуліцу, кіруючыся да машыны.

— Я — не супраць...

Заехалі яны ў кавярню ў заводскім мікрараёне, недалёка ад вуліцы, дзе жыла Вольга. Так яна папрасіла, каб было прасцей дабрацца дадому. Пакуль падымаўся ў залу на другі паверх, Павел паспеў яшчэ раз добра аглядзець сваю новую калегу. У яе была фігура спартсменкі, якая займаецца ці займалася мастацкай гімнастыкай. Вузкія плечы, тонкая талія і шыракаватыя, але ў меру, стэгны, якія падкрэслівала скураная спадніца. Пакуль ішлі па зале, Павел убачыў не адзін мужчынскі позірк, накіраваны на іх. А дакладней, на

ца, нібы курыца над кураняткам. Толькі яна не выклікае ў душы той радасці, неверагоднага шчасця, якое раптам абрынулася на яго ад Вольгі. Колькі разоў чуў пра імгненнае каханне, пра страх да жанчыны, калі дзеля яе гатоў аддаць жыццё. І не верыў. Была прывычка, неабходнасць у імя сяброўства з Кастусём жыць з яго сястрой. Сын, якога нарадзіла яму Зоя... Так, ён яго любіць і не забудзе... Аднак гэта ўсё не тое, не тое... Хоць яму сорамна перад Зояй, але яе тут няма, яна іх не бачыць...

Гучала музыка, а ён паціху дапытнуўся вуснамі да шчакі Вольгі, правёў імі па вуху, валасах. Яна павярнула твар, і Павел адчуў смак яе салодкіх вуснаў, ад якіх ап'янеў больш, чым ад шампанскага. Сядзячы за сталом, ён не выпускаў са сваіх рук яе руку, перабіраў тонкія пальцы, ласкава гладзіў іх.

— Што мы з табой робім? — прашаптала, прыціснуўшыся да яго, Вольга. — Што мы робім?.. Зоя ж мая сяброўка... Што я раблю?.. Паўночы Павел правёў у Вольгі.

Віктар СУПРУНЧУК

Гарадское каханне

накрылі ні жонка, ні цешча. А тут у першы ж дзень такая павага, гонар, чалавечая стаўленне. Стала неяк і радасна, і вельмі сумна. Сумна да такой ступені, што, здаецца, каб быў сам-насам, заплакаў бы.

Яны сядзелі за сталом і зноў успаміналі студэнцкія часы, агульных знаёмых, хто дзе ўладкаваўся, дзе працуе, як жыве. Зоя ў большасці маўчала, слухала іх размову. Яна перад вячэрай пераапрапулася ў светла-ружовую сукню з кароткім рукавом і з даволі вялікім, але ў межах прыстойнага, выразам. У яе была тонкая доўгая шыя, невялікія вушы, не прыкрытыя валасамі. Рот

неверагодна. Як ён жыў дагэтуль у такім панільным прэсным свеце? Як жыць далей? Няўжо ён, толькі ўбачыўшы яе, адразу лакахаў? Нарэшце з'явілася жанчына, якую выбраў сам, а яна не адхіліла яго. Няўжо?..

Кожны дзень ён бачыў Вольгу на працы, гаварыў, жартаваў з ёй пры людзях і ледзь стрымліваў сябе, каб не выдаць паводзінамі свае пачуцці. Неяк бачыў, як, сустраўшыся, радасна цалавалася з ёю жонка. Аб нечым яны ўзбуджана шчабяталі. Ён праходзіў міма, і Зоя сказала:

— Дарэчы, Павел, Волечка мая даўняя сяброўка...

Павел нешта прамармытаў і праскочыў міма, каб толькі пазбегнуць размовы. І хоць яны сустракаліся з Вольгай ужо больш месяца, ніяк не мог звыкнуцца з той сітуацыяй, у якой апынуўся. Яму ўжо было страшна спаць у адным ложку з Зояй. Баяўся ў сне назваць яе Вольгай. Ад работы не было ніякага задавальнення. Можна, кінуць яе? Але ён разумее, што такіх грошай, якія яму плаціць Захаранка, нідзе не заробіць. А кожнае спатканне з Вольгай патрабавала грошай. Ікру яна любіла чорную, з шампанскім. Ёй падабаліся дыяметры ў белым золаце. Але пад настрой яна магла з Паўлам паесці бульбы з кіслай капустай. І спакойна рэзгавала, калі ён казаў, што грошай пакуль няма.

Як бы там ні было, аднак выдаткі ў яго значна ўзраслі. Ён не мог зменшыць суму, што кожны месяц аддаваў жонцы. Не мог нават уявіць, што яна даведаецца пра іх сустрачы, каханне... Яго каханне... Божа, што яму рабіць?..

Кастусь неаднойчы даваў яму немалыя грошы на рашэнне далікатных пытанняў, таму што давяраў, як сабе. Накшталт хабару натарыусу ці супрацоўнікам ДАІ пры афармленні аўтамабіляў, якія набывала кампанія за мяжой. Адзін раз, другі, і Павел пачаў з гэтых сум адкладваць сабе ў кішэнню, гаварачы Кастусю, быццам давлялося аддаць больш грошай, чым было дамоўлена.

кі чарнявы мужчына, якога не пазнаць Павел не мог. З Кастусём Захаранкам яны вучыліся на адным курсе, толькі ў розных групах. Выглядаў ён шыкоўна: дарагі касцюм, на левай і на правай руцэ па зала-тым пярсцёнку. Модная прычоска, акуратна падстрыжаная чарнявая бародка з ледзь прыкметнымі сі-ваватымі валаскамі. Гладкі, загарэ-лы твар, нібы толькі што з поўдня, хоць зіма на дварэ. Але ж зараз усё магчыма, абы грошы : зіма ці лета — усё роўна. — Нешта ў цябе кепскі выгляд? Даўно я цябе не ба-чыў, Пашка.

І Павел, хоць ніколі з Кастусём сябрамі не былі, дапіўшы рэшткі гарэ-лкі, расказаў яму сваю няўдалую жыццёвую гісторыю. Яны сядзелі ў кавярні гадзіны дзве-тры, гаварылі, гаварылі...

— Не трэба табе нікуды ехаць, — сказаў Захаранка. — У мяне свая справа, хачу яе пашыраць. Якраз па аўтамабільнай частцы. Я даўно хацеў цябе знайсці. Таму што патрэбен такі спецыяліст па аўтаматычных каробках. Не перажывай, жыллё і усё астатняе ў цябе будзе.

Іх сустрэча скончылася тым, што яны паехалі да Кастуся. Захаранка жыў у шыкоўнай пяціпакаёвай ква-тэры ў цэнтры Мінска з вокнамі на Свіслач. Павел ад багацця і прыга-жосці мэблі, дываноў, карцін, якія ўбачыў тут, адчуў сябе нікаквата, не ведаў, як сябе паводзіць.

Дзверы ім адчыніла высокая хударлявая жанчына, тварам не-чым падобная на Кастуся. Ззаду яе радасна ўсміхалася бялая дзяў-

таксама быў невялікі, а губы, пуль-хныя, ледзь-ледзь падфарбаваныя светлай памадай. Вочы блакітныя і чыстыя, у іх, здавалася, адлюстра-валася святло жырандолі.

Гадзін пад адзінаццаць Кастусь пачаў некуды збірацца. Падняўся з-за стала і Павел.

— У кватэры пакояў многа, — сказаў Кастусь. — Начуй тут. Думаю, няма чаго вяртацца табе да цешчы... А заўтра з усім раз-бярэмся.

І Павел, трошкі паўпарціўшыся, але адчуваючы, як моцна цягне на сон, застаўся... І, аказваецца, на-доўга... Усё атрымалася банальна проста. Яго перажыванні і сумнен-ні імгненна зніклі пасля сустрэчы з Захаранкам. Праз тыдзень ён атрымаў паперу аб разводзе з жон-кай, дзе было напісана, што алі-ментаў яна патрабаваць не будзе. Кастусь патлумачыў: ён выплаціў суму грошай, якая задаволіла яе. Улічваючы, што бацькам дзіцяці Павел быць не мог.

І вось ужо дванаццаць гадоў, як яны з Зояй муж і жонка. У іх адзінаццацігадовы сын Алесік і дачка Васіліна. Яны — быццам шчаслівыя. Здаецца, ён кахае Зою. А мо прывык? У іх усё ёсць. Тая пяціпакаёвая кватэра, двух-павярховая дача. Ён — адзін з за-снавальнікаў кампаніі, гаспадаром якой з'яўляецца Кастусь. Але яны, акрамя ўсяго, цяпер і бліжэйшыя сваякі. Кастусь яму ва ўсіх справах цалкам давярае. Ён даўно ўжо не рамантуе аўтаматычныя каробкі — займаецца толькі тым, што ці-кава. Яму нават прыдумалі спецы-

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

да натарыуса. Узніклі нейкія пы-танні па афармленні машын, якія кампанія прадавала прадпрыем-ствам. Калі Павел сабраўся вы-ходзіць з кабінета, у дзверы па-стукалі. Увайшла, павітаўшыся, маладая жанчына, апрагнутая ў зялёны скураны касцюм. У ру-ках сумачка і папка. У яе былі вельмі светлыя, амаль да пояса доўгія валасы. Мусіць, фарбава-ныя, бо карані іх намнога ця-нейшыя, чым пасмы. У яе так-сама блакітныя вочы, як у Зоі, але намнога ярчэйшыя. Нібы па-глыналі таго, хто быў перад імі. Менавіта так адразу сябе адчуў Павел і нават у нейкай ступені разгубіўся. Жанчына ўсміхнула-ся і сказала:

— Мяне зваць Вольга. Я — новы юрыст. Мы едзем з вамі да ната-рыуса.

Была ўжо зіма, але мароз стаяў слабы. На зямлі — толькі дзе-нідзе лапінкі снегу. Цямнела хутка. На вуліцы было не холадна, але ня-ўтульна, сумна.

Вольгу. З аднаго боку, гэта яго раздражняла, а з другога — забаў-ляла, цешыла яго самалюбства. «Калі б ішоў з Зояй, наўрад ці хто глянуў», — раптам падумаў ён.

Планавалі толькі перакусіць — і дамоў, але выйшла інакш. Неўзаба-ве зайграла музыка. І ён, забыўшы-ся, што за рулём, выпіў келіх шам-панскага, а потым яшчэ, і яшчэ.

Шчыльна прыціснуўшыся адно да аднаго, яны танцавалі ў паўцём-най зале, калыхаючыся ў такт му-зыкі. Павел удыхаў пах яе валасоў, парфумы. Перад ягонымі вачыма быў пяшчотны твар, шырока рас-плюшчаныя вочы, у якіх свяціўся агеньчык, нібы клікаючы да сябе. Быццам вакол нікога не было, акра-мя іх. Толькі ён і яна.

Паўла ахапіла незвычайнае па-чуццё, якога ён не адчуваў яшчэ ніколі ў жыцці. Яму здалася, што ва ўсім свеце няма для яго нікога даражэй за гэтую жанчыну. Пер-шая жонка была проста выпад-ковай сустрэчай. Зоя — яна доб-рая, клапатлівая. Над ім трасец-

Як у ліхаманцы, яны не маглі адр-вацца адно ад аднаго, шэпчаць ласкавыя словы. Ён бясконца гаварыў ёй, што моцна яе кахае. Яна, смеючыся, прасіла яго паўтараць гэта зноў і зноў...

Павел сеў у машыну, адчуваю-чы, што зусім няма сіл. Адчуванне, нібы суткі разгружаў, як у студэн-кія гады, таварныя вагоны.

Толькі ўвайшоў у кватэру, як ад-чыніліся дзверы ў спальні. Зоя ціха спыталася:

— Дзе так доўга быў?

— На мытню ездзіў... Машы-ны прыйшлі... — у апошні момант прыдумаў ён. І сам здзівіўся, як лёгка схлусіў. Прыняў душ, для блізіру з'еў халодную сасіску і вы-піў кавы. Заснуў адразу і прачнуў-ся позна. На стале на кухні ля-жала запіска «Не забудзь пасне-даць. Цалую, Зоя». Колькі хвілін ён сядзеў, успамінаў ноч і паку-таваў, што здрадзіў. Увесь быў у сумненнях, на душы было цяжка. Але як уявіў Вольгу, неяк палягчэ-ла. Усё было так цудоўна, проста

дамоўлена.

Пад восень Захаранка надумаў стварыць аўтамабільную спартыў-ную каманду. Грошы былі. Толькі не хапала адпаведнай машыны класа «Формула-3» і аксесуараў. Іх ён даручыў прыдбаць Паўлу. Аксесуары, а гэта значыць, розная дробязь: па-латка, адзенне для вадзіцеляў. Ка-рацей, дробязь.

Ён дамовіўся па палатцы на пяць тысяч даляраў, а Захаранку ска-заў, што яна каштуе дзесьці тысяч. Кастусь моўчкі аддаў грошы, і ў той жа дзень Павел купіў Вользе за-вушніцы. Потым яна цалавала яго ад пазногцяў да валасоў, шаптала, як кахае свайго Паўлюсіка. Ён не-навідзеў гэтае слова «Паўлюсік»... Аднак маўчаў, бы загіпнатызаваны, слухаў яе голас, як найлепшую му-зыку на свеце.

Яны ляжалі з Вольгай у прастор-ным ложку ў атэлі, дзе сустракаліся апошнія тыдні. Ні пра што не ха-целася думаць. Побач было свята, багіня, якая ўзняла яго з цёмнага поля, з пушчы, удыхнула святло будучыні, вечнасці, дала штуршок для жыцця...

І раптам ягоныя мазгі завару-шыліся. Аднак ненадоўга... Ён бы здурнеў... Нават не ў стане гэтага асэнсаваць...

Нехта паляпаў у дзверы. Якую навалач сюды нясе?.. Ён падняўся з ложка і, па звычцы ўключыўшы святло, адчыніў. На парозе стаяў Кастусь Захаранка. На далоні ён трымаў завушніцы, што Павел па-дарыў Вользе.

— Ну, як табе мая былая ка-ханка?..